RIIGIKOGU

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister

25.11.2026

Arupärimine seksuaalkuritegude menetlemise praktika, taasohvristamise vältimine kohtusüsteemis ja vajalike seadusandlike muudatuste kohta

Austatud justiits- ja digiminister

Eesti kohtupraktikas on ilmnenud tõsised süsteemsed puudused seksuaalkuritegude menetlemisel, mis pikendavad kohtuprotsesse ning tekitavad ohvritele raske lisatrauma. Hiljutised kohtulahendid näitavad, et seksuaalvägivalla kaasuste arutamine võib kesta aastaid (näiteks neli ja pool aastat läbi kolme kohtuastme), kusjuures neid saadetakse korduvalt tagasi arutamiseks madalamatesse kohtuastmetesse.

Ühe hiljutise eriti ränga näite[1] puhul pidi Lili lausa läbi käima kõik kolm Eesti kohtuastet (Pärnu Maakohus, Tallinna Ringkonnakohus ja Riigikohus) ning tegi seda kaks korda järjest. Kokku arutati asja ja langetati otsuseid kohtutes 7 korral. Selline veniv menetlus tekitab kannatanule pikaajalise vaimse trauma, töövõimetuse ja suitsidaalsust.

Praegune kohtupraktika ja menetlusõigus seavad täiskasvanud seksuaalvägivalla ohvrid olukorda, kus nad peavad oma läbielatut korduvalt meenutama ja üksikasjalikult kirjeldama – nii uurijale, arstidele kui ka kohtusaalis vahetul ülekuulamisel. Erinevalt alaealistest kannatanutest ei võimalda kehtiv õiguslik raamistik täiskasvanud ohvrite ütluste eelnevat salvestamist menetluses kasutada, et vältida nende korduvat vahetut ülekuulamist kohtusaalis.

Lisaks ilmnevad kohtumenetlustes järgmised kriitilised probleemid: kohtunike väljaõppe puudumine, ohvri süüdistamine ja tõendamiskoormus, ristküsitlus ja ütluste kahtluse alla seadmine, füüsiline kohalolek kohtusaalis ja esmaste tõendite kogumise lüngad haiglates
Lähtudes eeltoodust palume Teid vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele:

1. Kas ja millal on ministeeriumil kavas algatada kriminaalmenetluse seadustiku muudatused, mis võimaldaks täiskasvanud seksuaalvägivalla ohvrite ütlusi eelnevalt

Arupärimine
"25." 11.2026 Nr. 1122

[1] https://feministeerium.ee/juriidiline-sadism-eesti-vabariigis/

salvestada ja neid kohtus tõendina kasutada (sarnaselt alaealiste menetlusega), et hoida ära korduvat vahetut ülekuulamist kohtusaalis?

2. Milliseid samme astub ministeerium tagamaks, et seksuaalkuritegusid menetlevatel kohtunikel oleks kohustuslik erialane väljaõpe seksuaalvägivalla spetsiifika, trauma mõjude ning nõusoleku regulatsiooni tõlgendamise osas?
3. Kuidas plaanitakse tagada ohvrite turvalisus ja kaitse lisatrauma eest kohtuistungitel, et ohvrid ei peaks viibima süüdistatavaga samas ruumis ning et ristküsitlus ei muutuks ohvrit süüdistavaks?
4. Milliseid meetmeid kavatsetakse rakendada seksuaalkuritegude kohtumenetluste ebamõistliku pikkuse lühendamiseks, et vältida aastatepikkust teistkordset traumatiseerimist eri kohtuastmetes?
5. Kuidas tehakse koostööd Sotsiaalministeeriumiga, et tagada tõendite kogumise komplektide ööpäevaringne kättesaadavus kõigis Eesti haiglates?

Lugupidamisega

Züleyxa Ismailova

Anti Allas

Madis Kallas

Andre Hanivrägi

Tanel Kiik

Helmen Kütt